

Sygn. akt I ACa 26/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Edyta Mroczek (spr.)

Sędziowie: SA Katarzyna Polańska-Farion

SO del. Bogusława Jarmołowicz-Łochańska

Protokolant: sekretarz sądowy Sławomir Mzyk

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) z siedzibą w W.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

o zobowiązanie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku uzupełniającego Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 24 października 2016 r., sygn. akt XXIV C 1077/14

I. *oddala apelację,*

II. *zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. na rzecz Stowarzyszenia (...) z siedzibą w W. kwotę 540 (pięćset czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.*

Bogusława Jarmołowicz-Łochańska Edyta Mroczek Katarzyna Polańska-Farion

I A Ca 26/17

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 14 lipca 2016 r. powód - Stowarzyszenie (...) w W. wniósł o uzupełnienie wyroku z dnia 30 czerwca 2016 r. wydanego w sprawie XXIV C 1077/14 w zakresie nałożonego w punkcie 1 a i b w/w wyroku zobowiązania pozwanego – (...) sp. z o.o. w W., do udzielenia powodowi informacji dotyczących zakresu korzystania z utworów audiowizualnych poprzez zobowiązanie pozwanego do wyszczególnienia danych o ilości nośników każdego utworu audiowizualnego wprowadzonych do obrotu z rozbiciem na kolejne lata, przy czym dla roku 2011 r. ze wskazaniem ilości sprzedaży przed oraz po 1 kwietnia 2011 r.

Pozwany wnosił o oddalenie wniosku.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 24 października 2016 r. uzupełnił wyrok z dnia 30 czerwca 2016 r. w punkcie 1a i b w ten sposób, że po słowach „z rozbiciem na poszczególne tytuły” dodał słowa: „z wyszczególnieniem ilości nośników

każdego utworu audiowizualnego wprowadzonych do obrotu z rozbiem na kolejne lata przy czym dla roku 2011 ze wskazaniem ilości sprzedaży przed oraz po 1 kwietnia 2011 roku”.

Sąd Okręgowy wskazał, że w dniu 30 czerwca 2016 r. wydał wyrok w sprawie z powództwa Stowarzyszenia (...) z siedzibą w W. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., w którym zobowiązał pozwaną do udzielenia powodowi informacji dotyczących zakresu korzystania z utworów audiowizualnych poprzez ich reprodukowanie i wprowadzanie do obrotu nośników z tymi utworami:

a. w przypadku każdego reprodukowanego utworu audiowizualnego wprowadzanego do obrotu samodzielnie lub w charakterze dodatku do innych przedmiotów niż dzienniki lub czasopisma (w tym broszur lub wydawnictw stanowiących zamkniętą kolekcję albo do książek) w zakresie następujących danych: tytuł utworu audiowizualnego; nazwisko reżysera; nazwisko scenarzysty; kraj produkcji; rok produkcji; rodzaj nośnika; ilość reprodukowanych nośników w okresie od 01 stycznia 2010 r. do 30 czerwca 2016 r. z rozbiem na poszczególne tytuły; ilość nośników wprowadzonych do obrotu w okresie od 01 stycznia 2010 r. do 30 czerwca 2016 r. z rozbiem na poszczególne tytuły; cenę jednostkową netto każdego z dystrybuowanych nośników z utworami audiowizualnymi;

b. w przypadku każdego reprodukowanego utworu audiowizualnego wprowadzanego do obrotu jako dodatek do prasy w zakresie następujących danych: tytuł utworu audiowizualnego; nazwisko reżysera; nazwisko scenarzysty; kraj produkcji; rok produkcji; rodzaj nośnika; ilość reprodukowanych nośników w okresie od 01 stycznia 2010 r. do 30 czerwca 2016 r. z rozbiem na poszczególne tytuły; ilość nośników wprowadzonych do obrotu jako inserty do prasy w okresie od 01 stycznia 2010 r. do 30 czerwca 2016 r. z rozbiem na poszczególne tytuły, tytuł i datę wydania dziennika lub czasopisma, do którego nośnik z utworem audiowizualnym był dołączony, podmiot odpowiedzialny za zapłatę dodatkowego wynagrodzenia należnego współtwórcom utworów audiowizualnych na podstawie umowy zawartej przez pozwaną z wydawcą prasowym (lub pośrednikiem).

Ponadto Sąd Okręgowy zobowiązał pozwaną do udzielenia powodowi w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku dokumentacji dotyczącej informacji wskazanych w punkcie pierwszym wyroku a obejmującej: kserokopie umów zawartych przez pozwaną z dystrybutorami i producentami filmów w przedmiocie udzielenia pozwanej licencji na korzystanie z utworów audiowizualnych; kserokopie umów zawartych przez pozwaną z podmiotami zajmującymi się zwielokrotnianiem nośników optycznych w tym umów z M. G. (G. R.), (...) sp. z o.o., (...) sp. j., z R. B. (...); wydruki wykazu obrotów konta przychodów od 01 stycznia 2010 r. do 30 czerwca 2016 r. z wyszczególnieniem pozycji dotyczących sprzedaży nośników zwielokrotnionych utworów audiowizualnych; kserokopie umów zawartych przez pozwaną z wydawcami prasy, których przedmiotem było udzielenie przez pozwaną licencji na korzystanie z utworów audiowizualnych przez ich zwielokrotnianie i wprowadzanie do obrotu, na mocy których pozwana przyjęła obowiązek zapłaty tantiem.

Sąd ustalił, że powód Stowarzyszenie (...) w W. jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w rozumieniu art. 104 pr.aut. i działa na podstawie zezwolenia Ministra Kultury i Sztuki udzielonego w formie decyzji z 23 października 1998 roku i 28 lutego 2003 roku. Zgodnie z ich treścią powód jest uprawniony do zbiorowego zarządzania prawami autorskimi do utworów audiowizualnych w zakresie m.in. zwielokrotniania określoną techniką, w tym techniką zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową i wprowadzania do obrotu. Zgodnie z § 15 ust. 1 statutu powoda, w zakresie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi realizuje on swoje funkcje za pośrednictwem odrębnej jednostki organizacyjnej - Związku (...) (...)). Stosownie zaś do § 15 ust. 2 statutu (...) działa w imieniu wszystkich podmiotów, które powierzyły wykonywanie praw autorskich i pokrewnych Stowarzyszeniu lub organizacji zbiorowego zarządzania, z którą Stowarzyszenie zawarło umowę o wzajemnej reprezentacji. W zakresie określonym koncesją i ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych (...) działa także na rzecz podmiotów, które nie powierzyły mu zarządu swoimi prawami.

Według statutu, Stowarzyszenie (...) w W. zrzesza twórców w celu ochrony praw autorskich i praw krewnych (§ 7 statutu). Do jego zadań należy między innymi ochrona interesów materialnych twórców filmowych, zbiorowe zarządzanie i ochrona praw wynikających z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (§ 8 statutu). Zgodnie

z § 15 ust. 2 (...) działa w imieniu wszystkich podmiotów, które powierzyły mu wykonywanie praw autorskich i pokrewnych lub też powierzyły ich wykonywanie organizacjom zbiorowego zarządzania, z którymi (...) zawarło umowy o wzajemnej reprezentacji, a także na rzecz podmiotów, które nie powierzyły zarządowi prawami, w zakresie określonym powołaną ustawą (§ 15 statutu).

(...) zawarło z licznymi współtwórcami filmów umowy dotyczące powierzenia zarządowi przysługujących im autorskich praw majątkowych; między innymi ze współtwórcami filmów:(...), (...), (...), (...), (...), (...) (film zagraniczny), (...) (film zagraniczny), (...) (film zagraniczny), (...) (film zagraniczny), którzy powierzyli mu zarząd swoimi prawami.

W zakresie swojej działalności powód zawarł również umowy z działającym za granicą organizacjami zajmującymi się zbiorowym zarządzeniem prawami autorskimi – (...) Ltd. (...), (...) Ltd (...), (...) (...), (...) (...), (...) (...).

Pozwana (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. prowadzi działalność gospodarczą, w ramach której reprodukuje utwory audiowizualne i wprowadza do obrotu nośniki z zwielokrotnionymi przez siebie utworami. Pozwana dokonywała zwielokrotnienia utworów audiowizualnych m.in. w tłoczni G. R.. Z zestawienia produkcji nośników optycznych za lata 2010-2013 wynika, że w okresie tym pozwana zleciła wyprodukowanie 10.861 nośników optycznych obejmujących takie tytuły jak:(...), (...), (...),(...), (...). Pozwana korzystała również z tłoczni (...) (nadruki logo (...) obecne są na płytach z filmami:(...), (...), (...), (...), (...), (...)) oraz tłoczni (...) (płyty z filmem: (...)).

Działalność (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. polegała również na udzielaniu wydawcom prasowym licencji na zwielokrotnianie utworów audiowizualnych, a następnie włączanie nośników z filmami do gazet i czasopism w postaci tzw. insertów. Pozwana udzieliła spółce (...) sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w W. (poprzednio(...) sp. z o.o. & Co. sp. k. z siedzibą w W.) licencji na zasadzie wyłączności do korzystania z utworów audiowizualnych: (...), (...), (...), (...),(...), (...), (...), (...), (...),(...),(...). Udzieliła również licencji na korzystanie z utworów audiowizualnych: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...).

Pozwana współpracowała także z Agencją (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., której udzieliła licencji uprawniającej do korzystania z utworów audiowizualnych poprzez dodawanie utrwał tych utworów na nośnikach (...), (...) lub (...) do czasopism wydawanych przez (...) Wprost bądź do czasopism wydawanych przez spółki wchodzące w skład Grupy (...) S.A. W ten sposób do tygodnika (...)dołączono filmy: (...), (...), (...), (...), (...),(...), (...),(...),(...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...).

Z kolei ze spółką (...) S.A. z siedzibą w W. pozwana zawarła trzy umowy licencyjne, na podstawie których w okresie od stycznia 2010 r. (...) S.A. uzyskało prawa do utworów (...)", (...), (...), (...)(cz. 1 i 2),(...) (odc. 1, 2, 3), (...) (odc. 1, 2, 3), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...).

Pismem z dnia 4 czerwca 2012 r. powód zwrócił się do pozwanej o przedstawienie wykazów wykorzystanych filmów, wskazując, że pozwana nie uiściła stosownego wynagrodzenia na rzecz współtwórców utworów, które były przez pozwaną eksploatowane po dacie 31 grudnia 2009 r. W piśmie z dnia 20 czerwca 2012 r. pozwana odmówiła udzielenia informacji żądanych przez powoda. Wskazała, że dane dotyczące wyprodukowanych nośników z utworami audiowizualnymi (...) może uzyskać w rejestrze prowadzonym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Pismem z dnia 17 lipca 2013 r. powód zwrócił się do Ministerstwa Kultury o udostępnienie informacji z rejestru informacji, dotyczącego produkcji nośników optycznych, zgłoszonych przez (...)sp. z o.o. z siedzibą w W..

Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do art. 69 u.p.a.p.p., współtwórcami utworu audiowizualnego są osoby, które wniosły wkład twórczy w jego powstanie, a w szczególności reżyser, operator obrazu, twórca adaptacji utworu literackiego, twórca stworzonych dla utworu audiowizualnego utworów muzycznych lub słowno-muzycznych oraz twórca scenariusza. Niezależnie od umów zawartych między współtwórcami a producentem utworu audiowizualnego, współtwórcy zgodnie z. 70 ust. 2¹ pkt 3 u.p.a.p.p. przysługuje prawo do stosownego wynagrodzenia z tytułu reprodukcji tego utworu na egzemplarzu przeznaczonym do własnego użytku osobistego. Wynagrodzenie przewidziane w wymienionym przepisie należy się wskazanym w nim osobom w oderwaniu od wyłącznego prawa

do korzystania z utworu i rozporządzeniami nim. Jest to wynagrodzenie dodatkowe, niezależne od praw autorskich przysługujących producentowi - istniejące obok praw majątkowych producenta (tak też Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z 25 listopada 2008 roku, III CZP 57/08, OSNC 2009/6/54).

Sąd podkreślił, że obowiązek zapłaty powstaje z mocy ustawy i spoczywa na korzystającym z utworu, który stosownie do art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p. wypłaca to wynagrodzenie za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi.

Wskazał, że powód dochodząc roszczenia informacyjnego w oparciu o art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. winien zgodnie z art. 6 k.c. wykazać, związek pomiędzy roszczeniami, których zamierza dochodzić w przyszłości, a zakresem jego działalności oraz niezbędności tych informacji dla określenia ich wysokości. Nie jest konieczne wykazywanie prawa do konkretnych utworów audiowizualnych, jak i faktu powierzenia powodowi zbiorowego zarządu prawami autorskimi przez konkretnych autorów utworów wkładowych, co i tak w związku z przymusowym charakterem zarządu zbiorowego tymi prawami pozostaje bez znaczenia dla określenia organizacji właściwej w rozumieniu art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p. W wyroku z 17 września 2014 roku (I CSK 621/13, Lex 1537547) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że roszczenie (zwane informacyjnym) z art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. ma charakter pomocniczy względem roszczenia o zapłatę wynagrodzenia i ma na celu pozyskanie informacji niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych wynagrodzeń i opłat, a w konsekwencji ułatwienie dochodzenia roszczeń wynikających z naruszenia autorskich praw majątkowych oraz roszczenia o zapłatę wynagrodzenia. W takim postępowaniu na organizacji zbiorowego zarządzania spoczywa jednak obowiązek wykazania "niezbędności" pozyskania określonych informacji i dokumentów, który należy interpretować w kontekście dochodzonych roszczeń i opłat. To zgłoszone przez organizację zbiorowego zarządzania roszczenie i jego charakter limitować będzie zakres informacyjny korzystającego/naruszyciela, nie zaś odwrotnie.

Dla wykazania tej ostatniej przesłanki istotne znaczenie ma domniemanie, o którym mowa w art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p., według którego domniemywa się, że organizacja zbiorowego zarządzania jest uprawniona do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem oraz że ma legitymację procesową w tym zakresie.

W ocenie Sądu Okręgowego powód wykazał swoje prawo do zbiorowego zarządzania prawami autorskimi do utworów audiowizualnych na polach eksploatacji takich jak: a) utrwalanie, b) zwielokrotnianie określoną techniką, w tym techniką zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową, c) wprowadzanie do obrotu, d) wprowadzanie do pamięci komputera, e) publiczne odtwarzanie, f) wyświetlanie, g) najem, h) użyczenie, i) nadawanie za pomocą wizji lub fonii przewodowej albo bezprzewodowej przez stacje naziemną oraz nadawanie za pośrednictwem satelity, j) reemitowanie, k) publiczne udostępnianie utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym.

Powód jest organizacją, której minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w trybie art. 104 ust. 3 u.p.a.p.p., decyzją z dnia 23 października 1998 r., zmienioną decyzją z dnia 28 lutego 2003 r., udzielił zezwolenia na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi do utworów audiowizualnych, w tym do pobierania wynagrodzenia, między innymi na takich polach eksploatacji jak zwielokrotnianie określoną techniką, w tym techniką zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową czy wprowadzanie do obrotu.

Sąd podzielił zapatrywanie wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 września 2008 r. (I ACa 292/08, LEX nr 1120110), że powyższe domniemanie odnosi się nie tylko do utworów i twórców polskich, ale także utworów i twórców zagranicznych, wyświetlanych w Polsce, a ciężar obalenia domniemania obciąża drugą stronę. Przepis art. 5 u.p.a.p.p. stanowi, że przepisy ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych stosuje się do utworów, które są chronione na podstawie umów międzynarodowych, w zakresie, w jakim ich ochrona wynika z tych umów. Akt paryski konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych sporządzony w Paryżu dnia 24 lipca 1971 r. (Dz. U. 1990 nr 82, poz. 474, zał.), którego treścią Polska jest związana, stanowi, że w zakresie dzieł literackich i artystycznych w tym dzieł filmowych oraz zrównanych z nimi dzieł wyrażonych w podobny sposób jak film, autorzy w państwach, do których ma zastosowanie niniejsza konwencja, innych niż państwo pochodzenia dzieła, korzystają z praw, jakie odpowiednie ustawy przyznają aktualnie lub przyznają w przyszłości swoim obywatelom, jak też z praw

specjalnie przyznanych przez niniejszą konwencję. Ponadto powód wskazał szereg umów generalnych z organizacjami zagranicznymi, z których wynika jego uprawnienie do pobierania wynagrodzenia na rzecz podmiotów zagranicznych za korzystanie z określonych dzieł filmowych.

Reasumując Sąd Okręgowy wskazał, że na mocy art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. na rzecz powoda działa domniemanie, że - jako organizacja zbiorowego zarządzania - jest uprawniony do zarządzania i ochrony w odniesieniu do praw autorskich utworów audiowizualnych między innymi na takich polach eksploatacji jak zwielokrotnianie określoną techniką, w tym techniką zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową czy wprowadzanie do obrotu, ma legitymację procesową między innymi w zakresie ochrony praw autorskich do utworów audiowizualnych między innymi na wymienionych wyżej polach eksploatacji.

Pozwany nie obalił domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p., ponieważ nie udowodnił, że do utworów wkładowych w utworach audiowizualnych, które utrwał na nośnikach i wprowadzał do obrotu, roszczenia zgłosiła inna organizacja zbiorowego zarządzania. Ponadto w ocenie Sądu kwestia ta nie ma znaczenia na etapie rozstrzygnięcia o roszczeniu informacyjnym. Dopiero bowiem określenie konkretnych utworów eksploatowanych przez pozwanego będzie mogło stanowić podstawę do rozważania, czy z tego tytułu strona powodowa winna dochodzić stosownych roszczeń majątkowych.

Biorąc pod uwagę cel roszczenia wywodzonego w oparciu o art. 105 ust.1 u.p.a.a. powód nie musiał wykazywać konkretnych tytułów filmów, korzystał bowiem z domniemania wynikającego z w/w regulacji. Celem roszczenia przewidzianego w art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. jest ułatwienie dochodzenia innych zasadniczych roszczeń, wynikających z naruszenia autorskich praw majątkowych, a tym samym uzyskania efektywnej ochrony praw ustawowo zagwarantowanych. Sąd pierwszej instancji podzielił stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 17 listopada 2011 r. (III CSK 30/11, LEX nr 1129116) zgodnie z którym „nie ma podstaw do pozostawienia poza zakresem art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. informacji dotyczących faktu korzystania z określonych utworów. Szeroko rozumiana ochrona praw twórców, która była przyczyną wprowadzenia tego uregulowania stałaby się iluzoryczna, gdyby organizacja była pozbawiona możliwości pozyskania wiedzy, co do rzeczywistego zakresu korzystania przez zobowiązanego z chronionych przez nią utworów, w tym również wskazania na nich. Niezbędne do określenia wysokości wynagrodzeń są informacje i dokumenty, wskazujące czy i w jakim okresie pozwany korzystał z utworów bez zezwolenia uprawnionego, a zatem dotyczą prawa do takiego wynagrodzenia, jak i jego rozmiaru.” Nie jest zatem celowe w ocenie Sądu przedstawienie wszystkich umów generalnych z organizacjami zbiorowego zarządzania i wskazywanie konkretnych tytułów utworów audiowizualnych w przypadku dochodzenia roszczeń informacyjnych na podstawie art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p., skoro ze względu na specyfikę praw autorskich dopiero na etapie ustaleń informacyjnych może dojść do ustalenia, które prawa autorskie, którymi zarządza powód zostały naruszone.

Sąd uznał zatem, że żądane od pozwanej informacje są niezbędne dla określenia wysokości roszczeń o zapłatę tantiem przysługujących twórcom utworów wkładowych do utworów audiowizualnych. Nie budzi wątpliwości, że takie dane jak tytuł utworu, nazwisko reżysera, scenarzysty, rok produkcji, rodzaj nośnika, ilość reprodukowanych nośników i wprowadzonych do obrotu, ich cena jednostkowa, a w przypadku tzw. insertów tytuł i data wydania dziennika lub czasopisma, są niezbędne do określenia kwot wynagrodzeń należnych współtwórcom utworów audiowizualnych. To samo należy odnieść do dokumentów, których udostępnienia zażądał powód w celu weryfikacji prawdziwości informacji udzielonych przez pozwaną. Na żądanie pozwanej wydawcy prasowi przedstawili co prawda liczne umowy licencyjne zawierane z pozwanym, jednakże nie oznacza to, że do akt sprawy zostały złożone wszystkie umowy zawarte z pozwanym, bowiem Sąd trzykrotnie zwracał się do wydawców o przedstawienie umów licencyjnych i za każdym razem, wydawcy ci przedstawiali nowe dokumenty. Powyższe prowadzi do wniosku, że prawdopodobnie nie przedstawiono wszystkich umów licencyjnych zawartych między pozwanym a wydawcami prasowymi. Zestawienie filmów dołączanych do tygodnika Wprost nie zawiera przykładowo pozycji wydawanych w latach 2010-2012, co budzi uzasadnione wątpliwości, iż Agencja (...) również nie przedstawiła wszystkich umów licencyjnych zawartych z pozwanym. Z kolei w przypadku (...) sp. z o.o. sp. k przedstawiono zestawienie umów dotyczących utworów audiowizualnych załączanych do czasopisma (...), natomiast nie przedstawiono umów dotyczących utworów dołączanych do innych tytułów prasowych wydawanych przez to wydawnictwo. Wszystkie te okoliczności świadczą,

w ocenie sądu, iż w dalszym ciągu, nie przedstawiono powodowi wszystkich informacji niezbędnych dla określenia i sprecyzowania roszczenia o zapłatę za korzystanie z utworów audiowizualnych (i utworów wkładowych) będących w zarządzie prawami autorskimi powoda.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił podnoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia. Wskazał, że sprawa dotycząca roszczeń związanych z ochroną autorskich praw majątkowych twórców nie może być traktowana jako sprawa gospodarcza. Niezasadnym byłoby bowiem twierdzenie, że przyznane twórcom uprawnienia w wyniku objęcia ich zbiorowym zarządem utraciły cechy roszczeń wywodzonych z tego prawa i skróceniu uległ ustawowo przewidziany termin do ich dochodzenia. W tym przypadku decydujące znaczenie ma kwalifikacja charakteru roszczeń związanych z konkretną działalnością, a nie rodzaj prowadzonej działalności przez podmiot, który działa na zlecenie twórcy (wyrok SN z dnia 17 listopada 2011 r., III CSK 30/11, LEX nr 1129116). Roszczenie powoda nie jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, oraz jako majątkowe (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 15 czerwca 2011 roku, I ACz 619/11, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 stycznia 2010 roku, I ACa 461/09), ulega przedawnieniu dziesięcioletniemu.

W świetle powyższych rozważań wnioski powoda o uzupełnienie w/w wyroku w ocenie Sądu Okręgowego zmierza wyłącznie do uzupełnienia rozstrzygnięcia zgodnie z żądaniem pozwu, które zostało w całości uznane za uzasadnione. Informacja o ilości nośników w poszczególnych latach ma dla powoda istotne znaczenie dla określenia w sposób prawidłowy wysokości należnego wynagrodzenia przysługującego uprawnionemu w związku z korzystaniem z poszczególnych utworów audiowizualnych. W poszczególnych latach do dnia wydania wyroku dla określenia tego wynagrodzenia znajdują zastosowanie różne współczynniki wpływające na wysokość tego wynagrodzenia. Zaniechanie rozstrzygnięcia w tym zakresie pozbawia powoda możliwości określenia należnego wynagrodzenia.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy uzupełnił w/w wyrok na podstawie art. 351 k.p.c. albowiem nie orzekł o całości żądania.

Od powyższego rozstrzygnięcia pozwana złożyła apelację, zaskarżając je w całości, któremu zarzuciła naruszenie:

- a) art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. - poprzez przekroczenie ustawowych granic zobowiązania jakie może być określone celem spełnienia roszczenia informacyjnego określonego w w/w przepisach i jakie w rezultacie może być nałożone na adresata wyroku sądowego uwzględniającego takie roszczenie informacyjne,
- b) art. 217 § 2 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez bezpodstawne oddalenie wniosków dowodowych złożonych przez stronę pozwaną celem zarówno obrony przed roszczeniami zgłoszonymi w pozwie, jak i celem prawidłowego określenia ewentualnego zobowiązania Pozwanej w przypadku uwzględnienia powództwa, a co w rezultacie miało wpływ na treść zobowiązania określonego skarżonym wyrokiem, jak i także doprowadziło do nierozpoznania przez Sąd Okręgowy istoty sprawy.

W związku z powyższym pozwany wniósł o zmianę skarżonego wyroku poprzez takie określenie zobowiązania nałożonego na Pozwaną aby odpowiadało ono łącznie zakresowi, celowi i funkcji przepisów art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p., zakresowi zbiorowego zarządu sprawowanego przez Powoda, zakresowi korzystania przez Pozwaną z utworów objętych zbiorowym zarządem Powoda oraz aby odpowiadało ono ustawowym granicom tego zobowiązania, z jednoczesnym zobowiązaniem Powoda do zachowania tajemnicy handlowej Pozwanej odnośnie danych i dokumentów objętych w/w zobowiązaniem. Skarżący wniósł również o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Ewentualnie skarżący wniósł o uchylenie skarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach niniejszej instancji odwoławczej. Ponadto skarżący wniósł na podstawie przepisów art. 380 k.p.c., o rozpoznanie postanowienia Sądu Okręgowego wydanego na rozprawie w dniu 20 czerwca 2016 r. w przedmiocie oddalenia wniosków dowodowych Pozwanej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje. Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

Z uwagi na tożsamość zarzutów apelacyjnych, które były podstawą wywiedzenia apelacji od wyroku z dnia 30 czerwca 2016 r., uzupełnionego następnie zaskarżonym obecnie wyrokiem, argumentacja Sądu Apelacyjnego nie odbiega od wcześniejszego stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu rozstrzygnięcia co do apelacji stron od wyroku z dnia 30 czerwca 2016 r.

Nie zasługują na uwzględnienie podnoszone w apelacji pozwanego zarzuty naruszenia prawa procesowego i prawa materialnego. Stawiając zarzut naruszenia prawa materialnego pozwany stoi na stanowisku, iż Sąd pierwszej instancji dokonał nieuprawnionej wykładni rozszerzającej przepisu art. 105 ustawy p.a.p.p. co skutkowało orzeczeniem obowiązku w zakresie przekraczającym w/w unormowanie ustawowe. Zaskarżony wyrok daje powodce możliwość żądania udzielenia informacji i przedstawienia dokumentów dotyczących innych osób niż powód. Skarżący podniósł, że sąd zdawkowo albo wcale nie odniósł się do zarzutów wskazanych w odpowiedzi na pozew i odwołał się w apelacji do argumentacji prawnomaterialnej wywodzonej w odpowiedzi na pozew, czyniąc ją uzasadnieniem zarzutów apelacji.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzut ten nie jest jednak zasadny. Trafnie bowiem Sąd Okręgowy odwołał się do charakteru roszczenia informacyjnego oraz sposobu jego dochodzenia, co determinowało dalsze - prawidłowe - wnioskowanie tegoż Sądu.

Przypomnieć należy, że roszczenie informacyjne przewidziane w art. 105 ust. 2 ustawy prawa autorskiego, spełnia funkcję pomocniczą względem roszczenia o zapłatę wynagrodzenia i ma na celu pozyskanie informacji niezbędnych dla określenia wysokości dochodzonych wynagrodzeń i opłat, a w konsekwencji ułatwienie dochodzenia roszczeń wynikających z naruszenia praw autorskich majątkowych oraz roszczenia o zapłatę wynagrodzenia. Na podstawie art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. organizacja zbiorowego zarządzania korzysta z domniemania, które uzasadnione jest przede wszystkim interesem twórców dóbr kultury. Roszczenie informacyjne ma charakter materialnoprawny i nie jest ograniczone podmiotowo, może być kierowane do każdego kto dysponuje informacją lub dokumentem niezbędnym do określenia wysokości dochodzonych wynagrodzeń. Oznacza to, że można je kierować do każdego u kogo niezbędna informacja lub dokument się znajduje, w tym do potencjalnych naruszcycieli praw autorskich (tak SN w wyroku I CSK 956/14 z dn. 27.11.2015 r.). Ustawa nie wymaga bowiem wykazania faktu naruszenia lub uprawdopodobnienia zaistnienia naruszenia, nie określa bliżej adresata roszczenia. Nie ulega wątpliwości, że pozwany dysponuje żądanymi informacjami i dokumentami, które pozwolą na określenie zakresu korzystania z utworów audiowizualnych poprzez reprodukcję utworów audiowizualnych wprowadzanie do obrotu nośników z utworami audiowizualnymi.

Roszczenie określone w art. 105 ust. 2 Pr.aut. przysługuje wyłącznie organizacji zbiorowego zarządzania i to w odniesieniu do roszczeń z tytułu wynagrodzenia i opłat, których może ona dochodzić w zakresie swojej działalności. Organizacja zbiorowego zarządzania może nie mieć pewności co do naruszenia praw autorskich oraz korzystania przez określony podmiot z utworu audiowizualnego, objętego repertuarem krajowym lub zagranicznym. Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że powód jest organizacją zbiorowego zarządzania, legitymuje się zezwoleniem ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na prowadzenie zbiorowego zarządzania m.in. prawami autorskimi do utworów audiowizualnych w zakresie m.in. zwielokrotniania określoną techniką, w tym techniką zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową i wprowadzania do obrotu oraz umowami z zagranicznymi organizacjami uprawnionymi do zbiorowego zarządzania prawami wynikającymi z obcego repertuaru. Powód jest zatem uprawniony do żądania od strony pozwanej udzielenia informacji i udostępnienia dokumentów wskazanych w pozwie. Realizacja tego roszczenia nie przesądza o zasadności ewentualnych innych roszczeń, dochodzonych w związku z uzyskanymi tą drogą informacjami.

Odnosząc się do zarzutów strony pozwanej kwestionujących zakres zobowiązania, Sąd Apelacyjny odwołuje się do poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w uzasadnieniu wyroku z 17 listopada 2011 r. III CSK 30/11, zgodnie z którym roszczenie z art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p., stanowiąc uprawnienie pomocnicze organizacji zbiorowego zarządzania, służy zapewnieniu realizacji uprawnienia zasadniczego w ramach tego samego stosunku zobowiązaniowego. Uzyskane informacje i udostępnione dokumenty będą stanowiły podstawę ustalenia wysokości świadczenia, bez względu na to, czy organizacja zamierza dochodzić go na drodze sądowej czy też nie. Sąd Najwyższy podkreślił, iż zgodnie z art. 104 ust. 1 u.p.a.p.p. organizacja zbiorowego zarządzania zarządza prawami autorskimi i pokrewnymi, a efektywna ochrona

powierzonych jej praw dotyczy obowiązku stworzenia struktur zezwalających na ustalenie rzeczywistego zakresu eksploatacji praw oraz podejmowania działań zmierzających do dochodzenia wynagrodzenia. Szeroko rozumiana ochrona praw twórców stałaby się iluzoryczna, gdyby organizacja została pozbawiona możliwości uzyskania wiedzy co do rzeczywistego zakresu korzystania przez zobowiązanego z chronionych utworów. Niewątpliwie dane wskazane w wyroku, jakie przedstawić ma pozwany, umożliwią uzyskanie takiej wiedzy. Zwrócić należy uwagę, iż skarżący nie wskazuje w apelacji, w jakiej części nałożony na niego obowiązek udzielenia informacji oraz złożenia dokumentów uważa za naruszający wskazane w art. 105 ustawy p.a.p.p kryteria.

W orzecznictwie i doktrynie wskazuje się, że żądane informacje powinny mieć zawartość niezbędną dla osiągnięcia celu roszczenia informacyjnego. Organizacja zbiorowego zarządzania ma bowiem interes prawny w pozyskaniu danych nie tylko pozwalających na wyliczenie czy weryfikację należnego wynagrodzenia, ale także na dokonanie podziału wynagrodzeń pomiędzy uprawnionych. (...) może zatem domagać się informacji niezbędnych do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy doszło do wkroczenia w sferę objętą jej zarządem, a jeżeli tak, to jakich utworów to dotyczy i w jakim zakresie oraz czy podmiot korzystający z nich w formach, z którymi prawo wiąże obowiązek zapłaty wynagrodzenia lub opłat wywiązał się z tego obowiązku oraz w jakiej ewentualnie wysokości roszczenia o te świadczenia pozostają niezaspokojone (por. uchwała Sądu Najwyższego z 17 września 2009 r., III CZP 57/09, OSNC 2010, Nr 4, poz. 49 oraz wyroki Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2013 r., I CSK 617/12, OSNC-ZD 2014, nr D, poz. 62, z 17 września 2014 r., I CSK 621/13, nieopubl.). Obowiązek informacyjny dotyczy zatem takich danych doniosłych dla określenia wysokości roszczeń o zasądzenie wynagrodzenia lub opłat, które podmiot prowadzący działalność gospodarczą w sposób racjonalny ekonomicznie i uczciwy w stosunku do kontrahentów i uczestników rynku powinien na jej temat zgromadzić. Z materiału dowodowego wynika, iż powód ma na celu dochodzenie roszczenia o wynagrodzenie twórców, którego wysokość będzie możliwa do określenia na podstawie uzyskanych informacji. Niewątpliwie uzyskanie informacji o ilości nośników w poszczególnych latach pozwoli na prawidłowe określenie wysokości należnego twórcom wynagrodzenia.

Sąd Apelacyjny ponownie zwraca uwagę, że szeroki zakres obowiązku informacyjnego uzasadniony jest przede wszystkim interesem twórców dóbr kultury, w których interesie leży (co do zasady) zbiorowy zarząd pozwalający na masowe licencjonowanie tych dóbr i skuteczne dochodzenie roszczeń w przypadku bezumownego z nich korzystania. Szczególnego znaczenia nabiera on w dobie rozwoju techniki, która umożliwiła masowe udostępnianie dóbr kultury w środowisku cyfrowym, często z naruszeniem praw uprawnionych i w sposób wymykający się jakiegokolwiek kontroli przez twórcę. W tej sytuacji, odpowiedzią na masowe udostępnianie utworów, może być jedynie masowe licencjonowanie, kontrolowanie sposobu korzystania i ściganie naruszeń praw autorskich przez organizacje zbiorowego zarządzania. Temu służy m.in. powództwo w trybie art. 105 ust 2 Pr. aut., w którym na powódzie jako organizacji zbiorowego zarządzania, nie ciąży obowiązek uprawdopodobnienia, że przysługuje jej wobec pozwanej jakieś konkretne roszczenie o zapłatę, któremu ma służyć roszczenie informacyjne. Powódka nie musi zatem wykazać informacji i okoliczności, które byłyby istotne dopiero w ewentualnym procesie o zapłatę na podstawie art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p., odrębnym od roszczenia informacyjnego. Skoro spór w niniejszej sprawie nie ma na celu ustalenia wysokości należnego powodowi wynagrodzenia, powód nie musiał wskazywać okoliczności podnoszonych przez pozwanego tj. o jakie utwory audiowizualne konkretnie chodzi.

Do organizacji zbiorowego zarządzania należy wybór czy i o jakie roszczenie wystąpi na drogę sądową. Niezbędne informacje, jakich zgodnie z art. 105 ust 2 Pr. aut. może zażądać ozz, to informacje konieczne do ustalenia czy doszło do wkroczenia w sferę objętą zarządem, a jeżeli tak, jakie utwory są wykorzystywane i w jakim zakresie, aby stwierdzić czy są podstawy do wystąpienia na drogę sądową, ewentualnie z jakim żądaniem. To również takie informacje, które są niezbędne do dokonania weryfikacji już uzyskanych kwot oraz umożliwienia ich właściwej redystrybucji (por. wyrok SN z 6.07.2016r., IV CSK 653/15, OSNC 2017/5/59 i powołane w nim wyroki SN). Wykorzystanie instytucji przewidzianej w art. 105 ust 2 Pr. aut. następuje w przypadku odmowy współpracy z organizacją zbiorowego zarządzania. W świetle powyższego Sąd Apelacyjny przyłącza się do poglądu, że w sprawach wytoczonych na podstawie art. 105 ust 2 Pr. Aut. nie ma wymogu uprawdopodobnienia ewentualnie przyszłego powództwa o zasądzenie, obejmującego oznaczenie jego zakresu czasowego, rodzaju i podstawy prawnej. Jeśli bowiem

do organizacji zbiorowego zarządzania należy wybór jaki uczyni użytek z uzyskanych informacji, czy i z jakim roszczeniem wystąpi na drogę sądową, to w roszczeniu informacyjnym nie musi nawet wskazywać, że zasądzenia będzie dochodzić w przyszłości (por. wyrok SN z 6.07.2016r. w sprawie IV CSK 653/15).

Powyższa argumentacja odnosi się również do zarzutu braku wykazania przez powoda faktu reprodukcji przez pozwanego utworów audiowizualnych przeznaczonych do własnego użytku osobistego oraz tego, iż pozwany – w stosunku do tzw. insertów - nie jest korzystającym z utworów audiowizualnych w rozumieniu art. 70 ust. 3 Pr.Aut.

Nie budzi wątpliwości w świetle ugruntowanej linii orzeczniczej fakt, że wydawca prasowy, który sprzedaje wraz z prasą nośniki z utworami audiowizualnymi, jest korzystającym z utworu audiowizualnego w rozumieniu art. 70 ust. 2⁽¹⁾ ust. 4 u.p.a.p.p. Korzystającym jest bowiem podmiot, który uzyskuje ekonomiczną korzyść z faktu dokonania reprodukcji utworu. W tym zakresie mieści się sprzedaż egzemplarzy czasopisma z dołączonym do nich nośnikiem zawierającym utwór bądź utwory audiowizualne. Z materiału dowodowego zebranego w tej sprawie wynika jednak, że pozwana zawierała umowy w których udzielała wydawcy licencji na zwielokrotnianie i wprowadzanie do obrotu nośników z filmami i zobowiązała się do poniesienia należnych opłat - np. umowa z (...) z o.o. § 6 ust. 3, czy §3 ust. 5 ugody ze spółką (...). Te przykładowe umowy wskazują, iż pozwana przyjmowała na siebie obowiązek przekazywania opłat, a w takiej sytuacji za niezbędne uznać należało pozyskanie informacji o innych umowach zawieranych przez pozwaną z wydawcami prasowymi, a także o ilości reprodukowanych przez pozwaną nośników, w celu ustalenia w których konkretnie umowach pozwana wzięła na siebie obowiązek zapłaty tantiem, oraz jaka była ilość zwielokrotnionych nośników, czy może być uznana za korzystającego z utworów audiowizualnych w rozumieniu art. 70 ust.3 Pr.Aut. Informacji tych powód nie jest w stanie pozyskać samodzielnie. Nie przyniosły bowiem rezultatu, ani zapytania kierowane przez Sąd pierwszej instancji do poszczególnych podmiotów, jak również nie wyczerpała powyższego informacja uzyskana od Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotycząca jedynie jednej tłocznicy, w sytuacji gdy pozwany korzystał również z innych ((...), (...)).

Sąd Apelacyjny ponownie zwraca uwagę, że celem roszczenia z art. 105 ust.2 Pr.Aut. jest umożliwienie organizacjom zbiorowego zarządzania określenia wysokości należnych im opłat i wynagrodzeń, jeżeli ich wysokości nie da się ustalić bez współdziałania użytkownika. Należy przypomnieć, że takiej współpracy ze strony pozwanego nie było. Zapis w/w regulacji nie określa, jakie to mają być informacje lub dokumenty, mowa jest o ich niezbędności do określenia wysokości wynagrodzeń i opłat. Przyjmuje się iż w istocie chodzi o wszelkie informacje lub dokumenty przedstawiające okoliczności, od których uzależnione są należne twórcom wynagrodzenia i opłaty (np. wielkość sprzedaży użytkownika, jego przychody i zyski). W celu ustalenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p. wynagrodzenia należnego współtwórcom, powód potrzebuje również informacji, o jakich mowa w zaskarżonym obecnie wyroku, poza tymi określonymi w wyroku z dnia 30 czerwca 2016 r. Pozwólą one na prawidłowe ustalenie zakresu korzystania z utworów audiowizualnych poprzez ich reprodukcję i wprowadzanie do obrotu nośników z utworami oraz wysokości wpływów, a w konsekwencji wysokości należnego twórcom wynagrodzenia. Informacje te posiada pozwana, gdyż dane te dotyczą jej działalności.

Celem roszczeń przewidzianych w art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. jest ułatwienie dochodzenia roszczeń o wynagrodzenie należnych twórcom. Informacje udzielone w oparciu o omawiany przepis stanowić będą środek dowodowy mający na celu precyzyjne określenie wysokości roszczenia pieniężnego. SN – ICSK 696/12 – roszczenie informacyjne jest formą wydobycia dowodów od podmiotu, który rozpowszechnia utwory objęte ochroną przez prawo autorskie i nie uiścił z tego tytułu należnych opłat. Pozwana nie przekazała powodowi wnioskowanych przez niego informacji i dokumentów stąd wywodzone przez powoda żądanie o udzielenie informacji i dostarczenie dokumentacji słusznie zostało uwzględnione.

Odnosząc się zaś do zarzutów naruszenia prawa procesowego wskazać należy, co następuje. Skarżący upatruje naruszenia art. 217 par 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w bezpodstawnym oddaleniu wniosków dowodowych złożonych przez pozwaną, co skutkowało niemożliwością przedstawienia i wykazania tez przeciwnych do tez

forsowanych przez powoda, a zatem pozwany został pozbawiony możliwości pełnej obrony swojego stanowiska, a także spowodowało, iż sąd nie rozpoznał istoty sprawy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd pierwszej instancji prawidłowo oddalił wnioski dowodowe zgłoszone przez pozwanego w odpowiedzi na pozew. Powód wraz z pozwem dołączył informację uzyskaną od Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zawierającą zestawienie produkcji nośników optycznych zleconych przez pozwaną, a zatem bezprzedmiotowy był wiosek w tym zakresie pozwanego, skoro żądane informacje znalazły się już w aktach sprawy.

Odnosnie wniosku o dopuszczenie dowodów z dokumentów w postaci umów, w których pozwana udzieliła licencji na korzystanie z utworów audiowizualnych tzw. insertów, to wskazać należy, iż dowód ten został przeprowadzony i oceniony. Sąd zwracał się w tym zakresie do wydawców prasowych w trybie art. 248 k.p.c., którzy przedstawili szereg umów licencyjnych zawieranych z pozwanym, które jednak nie wyczerpały istoty zagadnienia, bowiem wydawcy za każdym razem składali coraz to nowe dokumenty, a część z nich nie odpowiedziała na wezwanie Sądu. Powyższe wskazuje na prawdopodobną tezę, że mogły być zawierane jeszcze inne umowy licencyjne nakładające na pozwanego obowiązek zapłaty tantiem.

Dowód z przesłuchania członka zarządu pozwanego w charakterze strony biorąc pod uwagę podstawę materialnoprawną roszczenia, nie był przydatny dla ustalenia istotnych dla rozstrzygnięcia faktów. Ponadto wskazać należy, iż dowód z przesłuchania stron ma charakter subsydiarny i jest dopuszczalny wówczas gdy po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione, fakty istotne dla rozstrzygnięcia, co w tej sprawie nie miało miejsca. Z tych względów Sąd Apelacyjny nie uwzględnił wniosku apelującego w trybie art. 380 k.p.c.

Reasumując w ocenie Sądu Apelacyjnego nie doszło do nierozpoznania istoty sprawy, sąd pierwszej instancji dokonał bowiem wnikliwej analizy żądania jak również zastosowana przez Sąd Okręgowy wykładnia przepisu art. 105 ust. 2 Pr. Aut. była prawidłowa. Apelację pozwanego należało zatem oddalić na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108§1 zd. 1 k.p.c. w zw. z §8 ust.1 pkt 2 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych według stawki obowiązującej w dacie wniesienia apelacji.

Bogusława Jarmołowicz-Łochańska Edyta Mroczek Katarzyna Polańska-Farion